

KISS ZSOLT

Gyógyulás

*Ott künn a Brezinán az a fekete folt,
Fekete folt helyén valaha akol volt...*

Mikszáth

Utoljára ez a régi, ismerős, százszor megjárt gyalogút, amin már csak egyetlen irányba rohanhatok, és megállás nélkül, vagy ha mégis megtorpanok rövid időre, az csupán egy pillanat lehet, amíg eszembe jut és elképzelem, és már látom is, ahogyan a tűz, ez a megérthetetlen elem, közepén a véglegességével, amiről nem tudom pontosan, hol van, és mihez képest, talán ahhoz a mozdulathoz, amivel a gyújtót a papíron végighúztam, és a nád égni kezdett, most ez a tűz megnyúlva és kiszélesedve lángol előttem, aztán a közepe elmozdul, hogy elérje a csontokat, először a puha gyapjút és a bőrt, majd a húson át a legkeményebb rétegig jut, és azon keresztül a velőt falja fel, nem torpan meg, mint korábban a kezem, amikor levágtam egy-egy idegen birkát, aminek a húsa a bográcsba került, mert annak a méretlen húsnak a csontján megakadt a penge, ezért kirántottam, mintha a megtorpanástól eltelt időt vonnám vissza, aztán újra kezdtem és folytattam a mozdulatot, ahogyan folytatom most is, hogy az időt még előrébb tereljem, és mihamarabb túl legyek ezen a százszor megjárt gyalogúton, mindegy, milyen irányt választva, csak távolodva a kút aljától, aminek az iszapjában az akol kulcsa süllyed egyre lejjebb, felette pedig a lángok addig nőnek az akol falain, amíg a mohó szél megállíthatatlanul lohol mellettem, és hordja a fák törzsei között ezt a szokatlan pernyét a lassan elsötétülő erdőben. Valahol majd úgyis meg kell állnom, és mire odaérek, talán megint hajnalodik, de mintha ez a lábaimon múlna, hogy azok milyen gyorsak, a csontjaim feletti izmokon és inakon, amik megremegtek attól az ajánlattól, amitől még ez az erdő körülöttem, és azok a távolabbi hegyek is elszégyellték magukat. Talán nem volt hiába a remegés és a szégyen, hiszen mégsem fogadtam el a herceg ajánlatát, mert ha lépek, ha futok, ha állok, mindvégig ropog a tűz, akármennyire béget még néhány a bezárt akolban, azok legalább segítenek elképzelni, hogyan veszett el mind, mert még a tűz előtt elérte őket a pánik, és most az üvöltést is hallom a ropogáson át. Vagy talán a csontom ez, ami roppan és beleremeg, vagy az agyamban a velő mozdul, amikor az árkok felett ugrok, még ha itt nincsenek is árkok, csupán egy régen halott nőnek az árnyéka a földön, ami most már szétmállhat és eltűnhet a fák lombjaiban végleg, hogy többet ne tudja a fülemben, a szememben, az agyamba sügni az erdő fáinak közül azon a titokzatos hangján: „Tamás!...”, hogy ne kelljen tovább menekülnöm a szégyen elől, amiből nem maradhat semmi a rohanás végére, legfeljebb ez a szétfoszló pernye. Mert oda fogok érní, ahol majd tényleg meg kell állnom, és addig ez a szél a pernyével, vagy legalább a tűz hírével Bécs városába ér, valahogy be a kapukon és ablakokon át a palotába, és annak a színarany falai között egyetlen szobába, az Anika és a herceg ágyáig, aztán megfordul,

és visszaroohan az Anikával együtt, aki már nem talál akkor sem, ha keresne, nem lát, ahol korábban észrevett, hiába kérdezi, „Olej Tamás, hol vagy?!...”, akkor már nem válaszolok, és nem látja az arcom sem, mert csak a hamu és üszök marad a csontok körül. Most megint hallom a bégetést a fák közül, és egyre közelebb jön hozzám az erdő, a sok fű az elszórt bokrokkal, és ez az ösvény is megváltozott, mert nem emlékszem arra, hogy mindig ilyen piros lett volna ez a föld és körben a bokrok, az a gödör és a lábnyom. Tegnap itt valaki biztosan átlépett egy gödröt, még ha nincs is itt gödör, csak ez a kiemelkedés, amit kikerült, vagy inkább keresztülzaladt rajta, és közben észre sem vette, mert nagyon könnyű, szinte súlytalan lehetett az, aki erre járt. Talán az Anika volt? Vagy a régen halott anyja? Az anyja nem lehetett, mert neki csak a hangját hallom messziről, valamilyen érthetetlen mélységből, amit egyedül a buja férgék ismernek, akik alaposan megrágnak jól megérdemelt eledelüket, amit maradékként a halál osztott nekik a fák között bolygó lelkekért cserébe, bár én nem egyezkedtem vele sem, és nem is tudom, a birkák most miért égnek, és talán már nem is égnek, hanem mind az ezer az akol kijárt padlójához ragadva fekszik a hamu és a bedőlt gerendák alatt, és azt sem tudom, miért van ilyen szokatlanul piros színe ennek a rég ismert földszalagnak a fűcsomók mellett, ahol a kusza aljnövényzet megtorpant, mert valaki folyton erre járt, és könnyű vagy nehéz lábaival kitiporta a frissen megkapaszkodó gazok csíráját, mert itt egy mindig járható ösvénynek kellett maradnia, ami az Anika könnyű lábait vezette. Most éppen a saját kapkodó lábaim rohannak rajta, de már nem emlékszem, hogy a buckához képest merre, és megfordultam azóta, vagy sem, mióta eszembe jutott, hogy hova akarok futni, és minek, hát persze, hogy lássam a nyomot, amit az a könnyű cipő hagyott a talajban, amikor átugrotta, vagy kikerülte, a lépéseit, miután távolabbról észrevette, idejében úgy irányítva, hogy ott nem sokára bucka lesz az ösvényen, és úgy lépett tovább, csak én vagyok az, aki átugrom rohanás közben, közeledve az ismeretlen hely felé. Milyen piros mellettem a bokrok színe még mindig, és mintha az ösvény szalagja is pirosan csillanna vissza, amikor az alkonyati sötét lombokon át az átkozott nap fényéből még valami erre a rohanó ösvényre is hull, amin addig kell futnom, amíg megtalálom azt a helyet, bár nem akarok eltévedni sem, csak látni még egyszer, amihez már semmi közöm. Persze akkor minek is látni, mit akarok látni a piros ösvényen kívül még? Esetleg megfigyelhetem a saját rohanásom, ha lehajtom a fejem, és meglátom a lábaim, ahogyan szabadulni próbálnak tőlem, de nekik sem sikerül, mert én az eszeveszetten rohanó lábaim vagyok. Legalább segítenének megszabadulni azoktól a csodálatos szörnyektől, a kígyóktól és sárkányoktól, amik a májamat és a tüdőmet akarják kitépni, hogy ne futhassak tovább, ha egyszer megálllok, mert hiába nyújtom a kezem feléjük, nem ijednek el, és csak az üres levegőt markolom, vagy a pernyét a levegőben, ami szétmállik a kezemben, mert üresre égette a tűz, és eltűnt belőle minden, ami víz volt benne. Elpárolgott vagy elszivárgott, mint a vödörből a kútnál, ahol annyiszor ismételtam a megszokott mozdulatokat, hogy most megállás nélkül is felidézhetem, hogyan engedtem le a vödöröt, és vártam, hogy megteljen vízzel, azután felemeltem és máris töltöttem a vályúba, ezért akárhányszor telt meg, ugyanannyiszor ki is ürült, bármennyi vizet emeltem fel, csak addig tartottam a vödörben, amíg meg nem pillantottam a vízen át az alját, és azonnal öntöttem tovább, hogy lássam, ahogyan kiürül és eltűnik belőle a víz. Most már csak egy

kicsit kell várnom, hogy elégjen és elfolyjon, ami maradt, azután beomlasztani és betemetni a romokkal a kutat, hogy többet ne lehessen a vízával feltölteni semmit, és ne ürülhessen ki az akol, ha egyszer tele van, már csak egy kicsit kell rohannom, hogy kijussak az erdő fái közül, és ezt a furcsa, piros ösvényt elhagyhassam végre. Talán ha felgyűjtanám ezt a sok fát körülöttem, akkor nem kapaszkodnának belém az ágaikkal, hogy megállítsanak, inkább elpusztítanám az erdőt is, valahogy eltüntetném őket, hogy az örvénylő lombok, de még ez a fecsegő bokorcsemete, a sok aljas növényzet se suttogjon semmilyen egyezségről, amit nem kötöttem meg senkivel, mert nem alkudtam semmire, inkább segítettem mindegyiknek, hogy az útjára induljon, az Anika, a kilenc kolompos kos, a száz bársonygyapjas ürü, és a többi az ezerig. Addig nem állok meg, ameddig száll a pernye, és addig nem lesz vége az ösvénynek sem, és amikor elérem a végét, akkor már nincs pernye, nincs bégetés, csupán égett hússzag a hajnali füst alatt, és már csak nézmem kell a maradék fölött ezeket a fecskéket, hogy meghíztak tavasz óta, a farktolluk szinte két baltaék, sőt, annál is nagyobbak, késpengék azok, ahogy vágják szabadon ezt az öntelt szelet, ami még mindig a fülemben sújja az erdő fái közül: „Tamás!...”. Hiába sújja, mert nem hiszek most már egyetlen hangnak sem, csak az utolsó foszlányt várom meg, amit körbefordulva elhoz, és addigra én is elérem az ösvény végét, és sóvárogatok a tegnapi brezinai akol után, milyen volt az valaha, mert sehol senki most annak a feketén foltos helyén, csak a füst és szag még innen-onnan, ami a tűzből maradt, aminek a húrát az a felszabadult elem olyan messzire viszi, egészen Bécs városáig, ahonnan majd visszalohol az Anika, hogy lássa a tüzet, és benne engem, mert én hagytam, hogy megszöktessék, lássa, hogy mi maradt a húres akolból, szagolja a maradványokat, és találgassa, ki az, aki a fekete folt alatt van, és úgy lapul ott, mintha már egy biztos helyen lenne, várva a megfelelő pillanatot, hogy előugorjon onnan röhögve, nem égtem el, ti viszont égni fogtok minden emlékekkel együtt. De nem akarom mégsem, hogy égjenek ág, babér és lombzat, inkább még messzebb szaladok ettől a kifakuló folttól, ami most már így marad, mert ág, babér és vessző úgy hajolnak, mintha alattuk kripta, zöld-sárga, zöld-sárga színekben lángol körülöttük a minta, aztán hamuvá válik, mint a varrás az Anika levetett ruháján, amit az akolról szóló ajándéklevél mellett hagyott. Most már meg sem torpanhatok az ösvény végéig, hogy beleüvöltsek az örvénylő lombokba, mert a hangomra csak újabb hangok jönnének elő a fák közül, amik egy idegentől származnak, aki valami szokatlan elől menekülve próbálgatja, mit fog gondolni egy másik idegen, ha meglátja az üszkös foltot, és kérdezi, mit csinálsz és hova tűntél, hát futok, hogy a bokrok és vesszők közül az ösvény végére érjek, onnan a kút aljára, ahol tovább mondom, hogy nem futok többet senki elől, mert oda értem, ahonnan majd mások fognak futni, miután megismerik a félelmemet, és szaladnak tüskön-bokron keresztül, irány, cél nélkül bárhova, mert ez a félelem az akaratom, az akaraton túl a rohanásom, azon túl a kimerültség, a kimerültségem pedig ehhez az összekuporodáshoz vezet a bokrok tövében. Innen figyelem, hogy mikor érkeznek meg, itt várom őket, elbújva a csodálatos szörnyek, a kígyók és sárkányok elől, amik a bokrok alatt nem vesznek észre, és nem tépik ki a májamat és a tüdőmet, mert ameddig csak bokrok, fű és föld körülöttem mindenhol, addig nem találnak, és nem is fognak soha, csak tapadok a bokrok tövéhez, amíg fel nem ébrednek a halottak árnyai, hogy tovább bolyonghassanak, aztán a szél is feltámad, és elkezd

újra széthordani a nevemet az erdő fáí közül: „Tamás!...”, ez az átkozott örvény, ami a tüzet olyan szorgalmasan táplálja, a húrét pedig messzire viszi, egészen Bécs városáig, hogy onnan fordítsa vissza mindegyiküket, hogy végre megérkezzenek, mert elegendem van az üres bámulásból a harmatos fűszálak közül. Az egyikén éppen egy bogár mászik felfelé, az árva szálon igyekszik az elvékonyodó csúcshoz, és én jól tudom, hogy miért, eleget figyeltem ilyen feleslegesen szorgoskodó bogarakat a Brezina legelőin, felér a tetejére, és mintha számítani se lehetne arra, hogy ott mit akar kezdeni, hirtelen kitér a páncél alá rejtett szárnyait, és felszáll, én pedig addig figyelem, ameddig el nem tűnik a színes háttérben, mert ez lehet a célja, eltűnni onnan, ahol azelőtt élvezte a füvek labirintusai között az esztelennek és céltalannak látszó rohangálást, felszállt, és én nézek utána, amíg látom, amíg be nem fordul a tegnapi akol hamuval hintett udvarára a díszes hintó, lefékez az akol maradványai előtt, kiszáll belőle a fényes ruhájú Anika, aki egyenesen a romokig szalad, a kezait az arcához emeli, talán mond valamit, de nem lehet ilyen messziről hallani a szavaikat, aztán a mögötte megálló herceghez lép, hogy vigasztalódjon, pedig lehet, hogy engem szólított, de hozzá fordul, aki mindennek az oka, vagy ha nem ő, akkor az átkozott föld és fű, patakok és sziklák, éjjel és nappal vándorló felhők, istenverte bokrok és erdők fáí, amik között a szél újra csak a tehetetlenségem dallamát röptí, ismétli és fenntartja, mintha arra várna, hogy leleplezzem magam, hogy odaküsszam a herceg elé, és kérem, engedje meg mégis, hogy most már az enyém legyen a brezinai akol így, a maradványaival, a megfeketedett csontokkal, az üszkös gerendákkal, a beomlott falaival az enyém. „Soha!... Soha!...” Inkább felugrom és futok az ösvény végén is túl, és meg sem állok az iszapig, csak odáig kell elviselnem ezt a füstszagot, ami a fűszálak közül szivárog, mert a sok gaznak egynek sincs már megszokott illata, mindegyik szálanként kínálja magát a buja férgeknek, amik jönnek, és megrágnák őket is, miután odalenn a fekete földben hamuszínű porrá őröltek mindenkit, meg sem állok, amíg ők ketten is a férgéké nem lesznek, bár addig úgy tesznek, mintha keresnének és találnának valamit az égett romok alján, de a gyakorlott szememet nem tudják becsapni, hiába találnak bármit, elsüllyednek majd ők is az elrobogó fényes hintó keréknyomai alá, csak néhány sóhajnak és vihogásnak a hangja marad, ami kiszűrődik a színarany palota falai közül, és fennakad az erdők fáin, az ágakon lóg addig, amíg a szél fel nem támad, és akkor meghallja valaki, aki az utánuk fennmaradó szavaikra kíváncsi lesz, és eszébe idézi a fent bolyongó arcukat, ha lesz ilyen, miután porrá váltak. Nem rajtam múlik, mert én csak rohanok a kútig, aminek az alján egyenlő leszek végre az iszapba süllyedő, hamuval keveredő porral, oda más nem jön utánam, csak akik már elégettek, elrothadtak, megsemmisítette őket a férgek nyája, ott nem hallom többet mind az ezret kiáltozni, sem ébren, sem álmomban, elsüllyesztem a bégetésüket is, mindet egyszerre és egyetlen helyre kényszerítve. Addig már csak a kísérő éneket engedem a torkomon kifelé, aztán majd azt is vissza a tüdőmíg, mindegyik hangot a némaságba préselem, miután végigénekeltem, ahogyan felállok, és eldúoltam, hogy futok a zöld-sárga, zöld-sárga füvek és bokrok közül menekülve, hogy elsüllyedjen velem együtt az utolsó bárányka, akinek bégetése üldöz, bundája megkapaszkodik az ágakba, aztán patája dobban, és már nem látom, nem hallom az utolsó felpattanó szikrát az akolban, szaladok a dallamból kifacsart gondolatok elől, kergetve a fekete parázson, a kialudt tűz felett, a bedőlt falak mellett tovább, ahol

nincs harmatos fűszál, és nem lesz égő bokor, mert a túl régi, nagyon is ismerős, már százszor megjárt gyalogút elfogyott. Elöttem a kútkáva, és felismerem a nyomokat az akol körül, miközben teli tüdővel az ének a számból a torkomon át az ösvénnyel együtt megfordul, hogy visszataláljon a helyére, mert nem változhat azután sem, miután felugrottam a bokrok tövéből, és rohanok a porhanyós földön a kocsikeréknyommal keveredő birkapaták nyomai felett, amik egyre közelebb jönnek, még ha mozdulatlanok is, majd az iszapba süllyesztem mindegyiket, mielőtt tényleg megmozdulna és megszólalna újra, *a brezinai veres fődélű akol, a kilenc vezérkos, a száz selyentiürü és a többi birka mind a tiéd lenne*, de a széllel váratlanul, s az üszkös gerendák mögül a füsttel a mondatok megint a torkomig fel, zöld-sárga, zöld-sárga, eltűnt a báránka, mégis tovább az eszeveszetten rohanó lábaimmal, hogy egyre közelebb érjek a hamudomb melletti nyomokban a kúthoz, ahol végre megtorpanok és látom, hogy a körben majdnem *minden úgy áll, mint azelőtt, szemben a bércek, alant a selyemrét a futó patakkal, a kerek kút az udvaron, s a nagy vályú az akol mögött*, csak az akol helyén maradt egy fekete folt, és amíg átvetem magam a kút peremén, hogy visszataláljon a helyére a dallam, addig tovább hordja a szél körülöttem, hogy *minden, minden ott van, minden, minden úgy van, s még sincs ott semmi és még sincs úgy semmi*, aztán a kút oldala mozdul, a talpam csúszik meg először, majd a nyirkos kő a tenyerem alatt, közben a sötét iszap felől a hideg felkúszik némán, és a kövekkel együtt zuhanni kezd a csattanás felé a falon és a tarkómon egyszerre, de a homlokom még kilát a hidegből, és addig nem csukódik, ameddig meg nem telik a mozdulatokkal a tört bordáimon át ez a szűk és keskeny, ami hirtelen hűl, egy légvételt csak, és ez rögtön a víz, *hol van már Anika azóta, Bécs városa felé röpti a vasút*, és most elkezd körülöttem az emelkedést a többi hullám és légbuborék, amíg lassan süllyedek a fenékhez, ahol a kulcs is merül, még mindig csúszik a fokozhatatlanul sötét iszapban, *ezer ember közül egy, ha visszautasítana ilyen ajánlatot*, és már lejjebb van sokkal, a vizenyős, tömör agyagig, a levegőtlen némaságon keresztül, a nyirkos föld mélye alá a markomban szorítva nyitott szemmel és szájjal a csodálkozástól a gondolatot, amíg eljut a szemem mögé, *hallod-e, Isten, mutatok én még ma neked valamit*, a fekete föld mélyére gyere utánam még lejjebb kúszva, ahova nyüzsgő nyájakként küldöd őket, hogy öröljenek a nedves, fénytelen iszapban hamuszínű porrá névvel és hírral együtt mindent!

